

דברי משיח

ה'תשמי"ט

סיום הרמב"ם

— משיחת עשרה בטבת —

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

ה' תהא שנת עצמות טובה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ב"ה.

פתח דבר

בקשר עם סיום מחזור הל"ח והתחלת מחזור הל"ט בלימוד הרמב"ם (ג' פרקים ליום), ע"פ תקנת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א – הננו מוציאים לאור חלק משיחת עשרה בטבת תשמ"ט (לפני שלושים שנה) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ט" כרך ב' שמכילים עתה לדפוס.

בשיחה זו (בסיומה) קרא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את ההלכה האחרונה מתוך הכתב, וביאר כל פיסקא ופיסקא. [עד"ז הי' גם בשיחת מוצאי כ' טבת תשמ"ט, שתודפס אי"ה בכרך הנ"ל].

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות וכו' – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ז-תשמ"ט), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

ד' מנ"א, ה'תשע"ט (ה' תהא שנת עצמות טובה),
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

Published and Copyrighted by

MACHON LEHAFOTZAS TORASO SHEL MOSHIACH

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213

Tel. (718) 560-3770 • Email: torasmoshiach@gmail.com • www.torasmoshiach.com

בס"ד. חלק משיחת "דברי כיבושין", יום א', עשרה בטבת ה'תשמ"ט

— אחרי תפילת מנחה —

הנחה בלתי מוגה

ט. [כ"ק אדמו"ר שליט"א קרא מבפנים את ההלכה האחרונה דספר הרמב"ם:]

בהלכה האחרונה ברמב"ם [ההלכה" מלשון "הליכות עולם לו"¹¹⁰, שפועלת מיד בעולם, באופן שעושים מכל העולם ענין של "מהלך", עד הליכה שלא בערך¹¹¹], מתחיל: "ובאותו הזמן": אומרים ומדגישים שאז תהי' מציאות הזמן, ובמילא גם מובן שישנה מציאות המקום, ששני ענינים אלו הולכים יחדיו¹¹²; והזמן הוא באופן ד"ובאותו הזמן", "מראה באצבעו ואומר"¹¹³ שהנה הוא "אותו הזמן".

"לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה", כולל בתוכו שני ענינים כלליים: (א) שלא חסר שום דבר, שהרי "רעב" כולל כל עניני רעב, לאו דוקא אכילה אלא גם שתי' וכו', עד גם "רעב" בנוגע לענינים רוחניים, "רעב" . לשמוע את דבר הוי"ו¹¹⁴; (ב) ועד"ז גם "ולא מלחמה", דבמקום מלחמה בפשטות נעשה מצב של שלום, ויתירה מזה – שלא תהי' "מלחמה" אפילו כפי שזהו בקדושה (דע"ד שיש "רעב" בענינים רוחניים, כך יש גם ענין ה"מלחמה" בקדושה), עד כפי שזהו בלימוד התורה (וגם בלימוד הרמב"ם) – "ואת והב בסופה"¹¹⁵.

אח"כ כתוב גם "ולא קנאה ותחרות", שזהו חידוש הכי גדול: בגמרא¹¹⁶ נאמר שלעתיד לבוא צדיק "נכוה מחופתו של חברו", שזה קשור עם קנאה; אמנם "קנאת סופרים"¹¹⁷, אבל בכל זאת הרי זה ענין של קנאה. אבל מפשטות לשון הרמב"ם משמע, דבדיוק כשם שלא יהי' "לא רעב ולא מלחמה", וכמבואר לעיל שזה כולל סוף-סוף גם "רעב" . לשמוע את דבר הוי"ו, כן הוא גם כשאומרים "ולא קנאה", שהכוונה בזה ג"כ שלא יצטרכו גם "קנאת סופרים", אלא תוכל להיות ההליכה "מחיל אל חיל"¹¹⁸ בהבנה והשגה מבלי צורך בענין של קנאה, גם לא קנאה של "תחרות" (ומה שנאמר שלעתיד לבוא "נכוה מחופתו של חברו" – לזה זקוקים ליישוב והסברה בפני עצמו, כיצד זה מתאים ג"כ).

ואח"כ נאמר "שהטובה תהי' מושפעת הרבה", ומכיון שזהו לשון של הלכה, הרי מובן בפשטות, שלכל לראש צריך להיות "הטובה" בפשטות.

(114) עמוס ח, יא.

(115) חוקת כא, יד. קידושין ל, ב.

(116) ב"ב עה, א.

(117) שם כא, סע"א. כב, רע"א.

(118) תהלים פד, ח.

(110) חבקוק ג, ו. מגילה כה, סע"ב. נדה בסופה.

(111) ראה סה"מ תר"ס ע' קז ואילך. המשך תרס"ו ע' תצז. ובכ"מ.

(112) ראה שעהיו"ה א פ"ז (פכ, א).

(113) ראה תענית בסופה. שמו"ר פכ"ג, יד.

"וכל המענינים מצויין כעפר", היינו ה"מענינים" הקשורים ושהינם בערך ל"עפר", אלא שיתכן שיהיו "מצויין כעפר" או לא "מצויין כעפר" (כמו בנוגע ל"הטובה תהי' מושפעת הרבה"), וכאן זה באמת כולל את תכלית השלימות: "מענינים" כפי שזהו בענינים רוחניים, ו"עפר" כפי שזהו ב"עפר" העליון ש"בקרקע המשכן"¹¹⁹, דקאי על ספירת המלכות¹²⁰, כמדובר כמה פעמים¹²¹ – אבל גם כולל בו עפר ממש, ועד כפי שזהו למטה מטה.

"ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את הוי' בלבד": גם אז יהי' העולם נקרא בשם "עולם" מלשון העלם והסתר¹²², שלכן יהי' צורך ב"עסק", כמבואר בחסידות בארוכה¹²³ שזהו הענין ד"ארץ כנען", והענין דמיצרים וגבולים, ובוה נעשה (כנ"ל ס"ז) "ויחי יעקב בארץ מצרים" (וכמו ב"מענינים מצויין כעפר" דמשמע שיתכן אחרת, ועד"ז ב"קנאה ותחרות" ו"רעב ומלחמה" כמדובר לעיל – כן הוא גם בענינו, דאף שיתכן אחרת, הרי בפועל "לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את הוי' בלבד"); היינו, דאף שהעולם יהי' במצב הכי נעלה, הרי מובן שאין זה בערך ל"הוי'", שלכן במעמדו ומצבו נקרא "עולם" מלשון העלם והסתר לגבי דרגא זו, ואעפ"כ מגיע ("דערגרייכט") למעמד ומצב ד"לדעת", כדאיתא בתניא¹²⁴ שזהו מלשון "והאדם ידע את חוה"¹²⁵, ובמילא "יתקע מחשבתו בחוזק", ונולד מזה "אהבה וענפי' ויראה וענפי'" – וכך נעשה ב"לדעת את הוי'", ש"יתקע מחשבתו בחוזק" ב"הוי'". ועד באופן ד"בלבד", ע"ד "אין עוד מלבדו"¹²⁶, ולמעלה מזה (כמוזכר גם בשבת¹²⁷ בקיצור).

"ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים", היינו שזה בא כתוצאה ("לפיכך") מהעבודה ב"אותו הזמן"; ולהיות שזה בא ע"י מעשינו ועבודתנו, הרי מובן שזה ניתן לבני ישראל בדרך ממילא – בדרך שכר (אע"פ שבני ישראל כפי שהם בשלימותם עובדים עבודתם) "שלא על מנת לקבל פרס"¹²⁸, כמדובר כמה פעמים).

ובמילא מובטח להם גם ש"ישיגו דעת בוראם כפי כח האדם"; ובמילא מובן ג"כ, דלהיות שהלכה מבטיחה שזהו "כפי כח האדם", הנה כאשר האדם גודל ונעשה אדם מלשון "אדמה לעליון"¹²⁹ באופן נעלה יותר, מובן ש"כח האדם" שלו נתגדל ג"כ, ומיד

(119) נשא ה, יז.

(120) תו"א ויגש מד, א.

(121) ראה בארוכה ד"ה ויגש אליו יהודה תשמ"ו

(סה"מ בראשית ח"ב ע' ריב ואילך).

(122) ראה לקו"ת במדבר ה, סע"ג (מקה"ר פ"ג, יא).

שלח לו, ד. שבת שובה סד, ב. ביאורו"ז להצ"צ ח"א

ע' שנה (מפסחים נ, א). סה"מ ה'שע' ע' 160 ואילך.

וראה גם תקו"ז תמ"ב. ובכ"מ.

(123) תו"א ר"פ וישב. ובכ"מ.

(124) ספ"ג.

(125) בראשית ד, א.

(126) ואתחנן ד, לה.

(127) ראה שיחה שבהערה 16 (לעיל ע' 211).

(128) אבות פ"א מ"ג. וראה רמב"ם הל' תשובה פ"י.

(129) ע"פ ישעי' יד, יד. ראה עש"מ (להרמ"ע מפאנו)

מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג (קצג, ב). של"ה ג, א. כ, ב.

רסח, ב. שא, ב. ועוד.

עליו לעמול ("עמלה של תורה"¹³⁰) ב"שיגו דעת בוראם כפי כח האדם" – הכח שנתחדש לו עתה.

וכל זה הוא מצד הענין בדברי סופרים; ואח"כ מסיים "שנאמר" – שענין זה (דלקמן) כתוב בתורה שבכתב (אמנם בנביאים, אבל בענין של כתב), המתקשר עם תחתון שאין תחתון למטה הימנו ("ע"ד ההתחלה "ובאותו הזמן", כנ"ל). ובפרטיות יותר – שמהאמירה ("שנאמר") נמשך בענין של כתב.

ושם (בכתב) כתוב – "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים", שזה ("כמים לים מכסים") הוא בהוספה לגבי מ"ש בהלכות תשובה (כנ"ל ס"ז), כמדובר בארוכה ביום השבת קודש⁸¹ שבעבודתינו בעולם הזה מיתוסף בעיקר ענין הביטול – "כמים לים מכסים", דכאשר זהו ביטול אמיתי, זה נעשה "כמים לים מכסים", שהמים מכסים את כל מציאות הים וכו', כמדובר אז בארוכה.

ושיהי' גם ביטול הגלות בפשטות: "ובאותו הזמן לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהי' מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את הוי' בלבד". ובמילא ישנן אח"כ התוצאות, שבני ישראל נמצאים במעמד ומצב ד"היו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים", כי ע"י "פוצו מעיינותיך חוצה"¹³¹ יתגלה הסתום שלפנים מסתום, עד ל"סתימא עילאה" ולמעלה מזה. ובזה ("דברים הסתומים") גופא נעשה "וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם", וכדאייתא בתניא¹³² שהלשון "השגה" שייך כאשר משיג ותופס ומקיף את הענין בידו, עד שידו מקיפה את "דעת בוראם" – אמנם "כפי כח האדם", אבל זהו הענין ד"בוראם" הקשור עם עולם הבריאה, ו"האדם" הוא מלשון "אדמה לעליון" – לאדם שעל הכסא¹³³ (דאף שהכסא הוא בעולם הבריאה¹³⁴, הרי ה"אדם" יושב על הכסא, ועאכו"כ אדם העליון שלמעלה מכל הציורים).

ושם ג"כ נעשית ההמשכה, כמו שהי' סדר ההשתלשלות דהתורה כולה – שתחילה הי' "שנאמר", ואח"כ נמשך ב"ויאמר הוי'" ו"וידבר הוי'", ואח"כ נמשך גם בכתב, בענינים של עולם, עד בענינים דדין כתוב על הקלף (כמדובר כמה פעמים). ולכל לראש נעשית ההמשכה והגילוי בענין האמור – הפסוק "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים".

י. אח"כ נדפסת בספרים פיסקא נוספת; אין יודעים האם זהו מהרמב"ם או ממישהו אחר, אבל בכל אופן זהו מגדול בישראל, שהרי זה נדפס בכו"כ חיבורים ובכמה דפוסים.

(132) שעהיוה"א פ"ד (פו, ב).

(133) ראה יחזקאל א, כו.

(134) ראה הערת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (יח) בסה"מ תש"ח ע' 158. וש"נ.

(130) ויק"ר פכ"ח, א. קה"ר פ"א, ב (ד). פס"ר רפי"ח

(שובה). פסדר"כ רפ"ח (העומר).

(131) ראה אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נדפסה

בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחילתו.

ובפרט שאין יודעים בבירור, ויתכן שזה בכלל מהרמב"ם עצמו, או עכ"פ מתלמידיו הכי קרובים וכיו"ב:

"נשלמו הלכות מלכים", כולל "נשלמו" בפירושו שליומות¹³⁵, היינו דנוסף לזה שלא חסרה אף הלכה, יש גם ענין השלימות בהלכות מלכים.

ונוסף לזה – "והחיבור כולו", דאינו כותב כאן הלשון "ספר" (כפי שכותב בהקדמה כמה פעמים) וכיו"ב, אלא קורא לזה בשם "חיבור", כי זה צריך להיות בלשון צחה וברורה – שמגלה את כוונת הספר, שעל ידו יהי "חיבור", "מצוה" מלשון צוותא וחיבור, ושהחיבור יהי "כולו", עד "כולו" בשלימותו.

ומיד "ברוך שאמר וה' העולם" – שהחיבור נמשך (ברכה מלשון המשכה¹³⁶) בכל העולם ובכל ענין הזמן, ונעשה עוד הפעם מחדש ענין ההתהוות יש מאין, שזהו ענין "ברוך שאמר וה' העולם".

ואח"כ אין זה נשאר באופן שזהו או כלל או פרט, אלא נעשה "בפרטו ובכללו"; ועפ"ז הרי זה כולל את כל שלושת הענינים: תחילה אומר "וה' העולם" ללא כללים ופרטים, ואח"כ אומר שישנו גם העולם כפי שהוא "בפרטו", וכפי שהוא "בכללו". אבל לכאורה אינו מובן, שהרי תחילה הי' צריך לומר "בכללו" ורק אח"כ "בפרטו", כפי שהסדר הוא ש"תורה כללות ופרטות נאמרה"¹³⁷? אלא, שסדר הלימוד בהרמב"ם עצמו (ואפילו בפרק האחרון) הוא, שתחילה לומדים כל תיבה בתור פרט, ומבינים כל ענין בתור פרט, ורק אח"כ ישנו גם הענין כפי שהוא "בכללו".

אח"כ ישנו גם הסיום "תם ונשלם שבח לא-ל בורא עולם" [ולהעיר שע"פ כמה גירסאות הרמב"ם פתח את כל חיבוריו (או עכ"פ רובם) במילים "שבח לא-ל בורא עולם" או כיו"ב¹³⁸], שבזה מדגישים, שהענין ד"תם", מלשון "תמימות" (ובפרט בשנה זו שהיא "שנה תמימה"¹³⁹), וגם "ונשלם" – כולל התמימות בכל האופנים, ועד לתמימות בשלימות; ואח"כ נעשה גם הענין דלימוד התורה, שע"י נעשה "שבח לא-ל בורא עולם", ועד לענין בפשטות – שמוסיפים עוד יותר בלימוד התורה, שהיא כולה שמותיו של הקב"ה¹⁴⁰, וזה (לימוד התורה) עצמו הוא הענין ד"שבח לא-ל בורא עולם" בפשטות, ו"בפרטו ובכללו" (כנ"ל).

ותיכף ומיד ממש, החל מהגאולה האמיתית והשלימה, ותיכף לאחרי זה – כל הענינים האמורים, והחל מהעיקר, כאמור – שמיד בא משיח צדקנו, ו"לא עיכבן אפילו

קודש ח"ג ס"ע 1910-1; התוועדיות ח"ג ע' 1605).

(139) בהר"ה, ל. ערכין לא, א (במשנה). רמב"ם הל'

שמיטה ויובל פ"ב ה"ה.

(140) רמב"ן בהקדמתו עה"ת. יונת אלם פכ"ט. וראה

זח"ב פז, א. ובכ"מ.

(135) ראה לקו"ת פ' ראה ל, ג. ובכ"מ.

(136) ראה תור"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.

(137) חגיגה ו, ריש ע"ב. סוטה לז, ב. זבחים קטו,

סע"ב.

(138) ראה ספר המדע (ירושלים, תשכ"ד) בתחלתו.

וש"נ. וראה גם שיחת ש"פ קדושים תשד"מ (שיחות

כהרף עין, ורואים כיצד "לא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך", וכיצד הקב"ה עומד ("שטייט") באופן ד"בורא עולם".

יא. לפני חלוקת הדולרים, הרי מעצמו מובן שצריך להיות ה"נעוץ סופן בתחילתן" – לקשר את הסיום עם ההתחלה:

"יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל הנמצא וכל הנמצאים . . נמצאו . . מאמיתת המצאו", שב"כל הנמצאים" נכלל גם עולמנו זה, אפילו כפי שיהי' לאחר ביאת משיח צדקנו, שאז נעשה גם "עולם חדש ראה"¹⁴¹ – אם כי עולם מלשון העלם לגבי הדרגות שיתגלו לאחר י זה, יחד עם ההבנה החדשה, "יסוד היסודות ועמוד החכמות לדעת" – ענין של דעת, כנ"ל, "שיש שם מצוי ראשון".

[אח"כ נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכאו"א מהנוכחים שיחיו שלושה שטרות של דולר, לתת אותם (או חילופם) לצדקה].

(141) ב"ר פ"ל, ח.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חתן הבר-מצוה

הת' משה בן דבורה גולדה שי'

לרפואה שלימה בקרוב ממש

ושיגדל להיות חסיד, ירא שמים ולמדן

ושיזכה להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו – כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאוו!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!